מבחן מסכם: סיפורי יצחק ויעקב, בראשית כג-כט

זמן 90 דקות | ניקוד 100 נקודות

שם	כיתה	תאריך	ציון
			מתוך 100

זמן: 90 דקות · 100 נקודות · במבחן שני חלקים. בחלק א ענו על כל השאלות. בחלק ב בחרו שלוש שאלות מתוך ארבע. מותר להשתמש בתנ"ך בלי פירושים.

א חלק א: בקיאות

40 נקודות

ענו על כל עשר השאלות. בשאלות 1-5 הקיפו את התשובה הנכונה; בשאלות 6-10 ענו בקצרה וציינו פרק ופסוק.

1 כמה כסף שילם אברהם לעפרון בעד השדה והמערה? 4 נק'

א) מאה שקל ב) חמישים שקל ג) אלף שקל ד) ארבע מאות שקל

2 כמה גמלים לקח עבד אברהם לדרכו? 4 נק'

א) שלושה ב) עשרה ג) שבעה ד) עשרים

3 בן כמה היה יצחק כשלקח את רבקה לאשה? 4 נק'

א) עשרים ב) ארבעים ג) שישים ד) מאה

4 איזו באר לא רבו עליה רועי גרר? 4 נק'

א) עשק ב) רחובות ג) שטנה ד) באר לחי ראי

5 איך קרא יעקב למקום שבו חלם את חלום הסולם? 4 נק'

א) פניאל ב) מחנים ג) בית אל ד) באר שבע

6 מה אמר ה' לרבקה כשהלכה לדרוש? ציינו שני פרטים. 4 נק'

7 מה עשה יעקב באבן ששם מראשותיו, כשקם בבוקר? 4 נק'

8 מה ביקש יעקב בנדר שנדר, ומה התחייב לעשות? ציינו פרט אחד מכל צד. 4 נק'

9 כמה שנים עבד יעקב ברחל, ואיך נראו בעיניו? **4 נק'**

10 איך הסביר לבן ליעקב את החלפת רחל בלאה? **4 נק'**

ב חלק ב: עיון ופרשנות — 60 נקודות

בחרו שלוש שאלות מתוך ארבע. כל שאלה 20 נקודות. קראו את המקורות שבתוך השאלה וענו במילים שלכם.

11 עבד אברהם ורבקה: "אֹתָהּ הוֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק" (פרק כד) **20 נק'**

> וְהָיָה הַנַּעֲרָ אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי־נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה וְגַם־גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה אֹתָהּ הוֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק וּבָהּ אֵדַע כִּי־עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדֹנִי
>
> בראשית כד, יד

> אתה הוכחת. רְאוּיָה הִיא לוֹ שֶׁתְּהֵא גּוֹמֶלֶת חֲסָדִים, וּכְדַאי לְכָנֵס בְּבֵיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
>
> רש"י על כד, יד

> וּבָהּ אֵדַע כִּי עָשִׂיתָ חֶסֶד עִמּוֹ, אִם תִּהְיֶה מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְטוֹבַת שֵׂכֶל וְיִפַּת מַרְאֶה
>
> רמב"ן על כד, יד

א. מה הסימן שביקש העבד? לפי רש"י, למה דווקא הסימן הזה מראה שהנערה ראויה לבית אברהם? **7 נק'**

ב. לפי הרמב"ן, אילו תנאים נוספים צריכים להתקיים כדי שהעבד יידע "כי עשית חסד"? היכן בפרק רואים שהעבד בדק את התנאי של המשפחה? **8 נק'**

ג. מה מלמד הסיפור על התכונות החשובות בבחירת בן או בת זוג? נמקו. **5 נק'**

12 "וַיִּתְרֹצֲצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ" (פרק כה) **20 נק'**

> וַיִּתְרֹצֲצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם־כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת־ה׳:
>
> בראשית כה, כב

> ויתרוצצו. עַ"כְּ הַמִּקְרָא הַזֶּה אוֹמֵר דָּרְשֵׁנִי, שֶׁסְּתָם מַה הִיא רְצִיצָה זוֹ ... רַבּוֹתֵינוּ דְּרָשׁוּהוּ לְשׁוֹן רִיצָה; כְּשֶׁהָיְתָה עוֹבֶרֶת עַל פִּתְחֵי תּוֹרָה שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר יַעֲקֹב רָץ וּמְפַרְכֵּס לָצֵאת, עוֹבֶרֶת עַל פֶּתַח עֲבוֹדַת אֱלִילִים, עֵשָׂו מְפַרְכֵּס לָצֵאת. דָּבָר אַחֵר מִתְרוֹצְצִים זֶה עִם זֶה וּמְרִיבִים בְּנַחֲלַת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. וּתאמר אם כן. גָּדוֹל צַעַר הָעִבּוּר. למה זה אנכי. מִתְאַוָּה וּמִתְפַּלֶּלֶת עַל הֵרָיוֹן
>
> רש"י על כה, כב

> וְהַנָּכוֹן בְּעֵינַי כִּי אָמְרָה אִם כֵּן יִהְיֶה לִי, לָמָּה זֶּה אָנֹכִי בָּעוֹלָם, הַלְוַאי אֵינֶנִּי שֶׁאָמוּת אוֹ שֶׁלֹּא הָיִיתִי
>
> רמב"ן על כה, כב

א. למה אומר רש"י שהפסוק "אומר דרשני"? מה חסר בו? **5 נק'**

ב. הציגו את שני המדרשים שרש"י מביא על "ויתרוצצו". איך כל אחד מהם קשור לדמויות של יעקב ועשו בהמשך? **7 נק'**

ג. השוו בין רש"י והרמב"ן בפירוש "אם כן למה זה אנכי". מה מבטאים דברי רבקה לפי כל אחד מהם? **8 נק'**

13 יצחק והבארות: "כִּי־עַתָּה הִרְחִיב ה' לָנוּ" (פרק כו) **20 נק'**

> וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר עִם־רֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וַיָּרִיבוּ גַּם־עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שִׂטְנָה וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי־עַתָּה הִרְחִיב ה' לָנוּ וּפָרִינוּ בָאָרֶץ
>
> בראשית כו, כ-כב

> יְסַפֵּר הַכָּתוּב וְיַאֲרִיךְ בְּעִנְיַן הַבְּאֵרוֹת, וְאֵין בִּפְשׁוּטֵי הַסִּפּוּר תּוֹעֶלֶת וְלֹא כָּבוֹד גָּדוֹל לְיִצְחָק ... אֲבָל יֵשׁ בַּדָּבָר עִנְיָן נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ, כִּי בָּא לְהוֹדִיעַ דָּבָר עָתִיד, כִּי "בְּאֵר מַיִם חַיִּים" יִרְמֹז לְבֵית אֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ בָּנָיו שֶׁל יִצְחָק ... וְקָרָא הָרִאשׁוֹן עֵשֶׂק, יִרְמֹז לַבַּיִת הָרִאשׁוֹן ... וְהַשֵּׁנִי קָרָא שְׁמָהּ שִׂטְנָה ... וְהוּא הַבַּיִת הַשֵּׁנִי ... וְהַשְּׁלִישִׁי קָרָא רְחוֹבוֹת, הוּא הַבַּיִת הֶעָתִיד ... וְהוּא יֵעָשֶׂה בְּלֹא רִיב וּמַצָּה
>
> רמב"ן על כו, כ

א. הסבירו את שמות שלוש הבארות לפי הפסוקים. **6 נק'**

ב. מה הקושי שהרמב"ן מוצא בסיפור הבארות? ואיך הוא מסביר כל אחת משלוש הבארות? **10 נק'**

ג. איך הגיב יצחק לריבים על הבארות? מה דעתכם על דרכו? **4 נק'**

14 חלום הסולם: "אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה" (פרק כח) **20 נק'**

> וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ
>
> בראשית כח, יב

> עולים וירדים. עוֹלִים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יוֹרְדִים? מַלְאָכִים שֶׁלּוּוּהוּ בָּאָרֶץ אֵין יוֹצְאִים חוּצָה לָאָרֶץ, וְעָלוּ לָרָקִיעַ וְיָרְדוּ מַלְאֲכֵי חוּצָה לָאָרֶץ לְלַוּוֹתוֹ
>
> רש"י על כח, יב

> כִּי אָמְנָם כֵּן יִהְיֶה לְבַסּוֹף שֶׁשָּׂרֵי הָאֻמּוֹת אַחַר עֲלִיָּתָם יֵרְדוּ, וְהָאֵל יִתְבָּרַךְ הִנְצָב לָעַד לֹא יִטֹּשׁ אֶת עַמּוֹ
>
> ספורנו על כח, יב

> וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי
>
> בראשית כח, טז

> ואנכי לא ידעתי. שֶׁאִם יָדַעְתִּי, לֹא יָשַׁנְתִּי בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כָּזֶה
>
> רש"י על כח, טז

א. מה הקושי שרש"י מוצא בסדר המילים "עולים ויורדים", ואיך הוא מיישב אותו? **7 נק'**

ב. איך מפרש הספורנו את המלאכים העולים והיורדים? איזה מסר יש בפירושו לעם ישראל? **7 נק'**

ג. לפי רש"י על כח, טז: מה הצטער יעקב שלא ידע? מה זה מלמד על יחסו למקום? **6 נק'**